

Kuvantaminen muistitutkimuksissa

Jussi Hirvonen, radiologian erikoislääkäri
Neuroradiologian osastonylilääkäri

jussi.hirvonen@varha.fi

[@jussihirvonen](https://twitter.com/jussihirvonen)

Esityksen sisältö

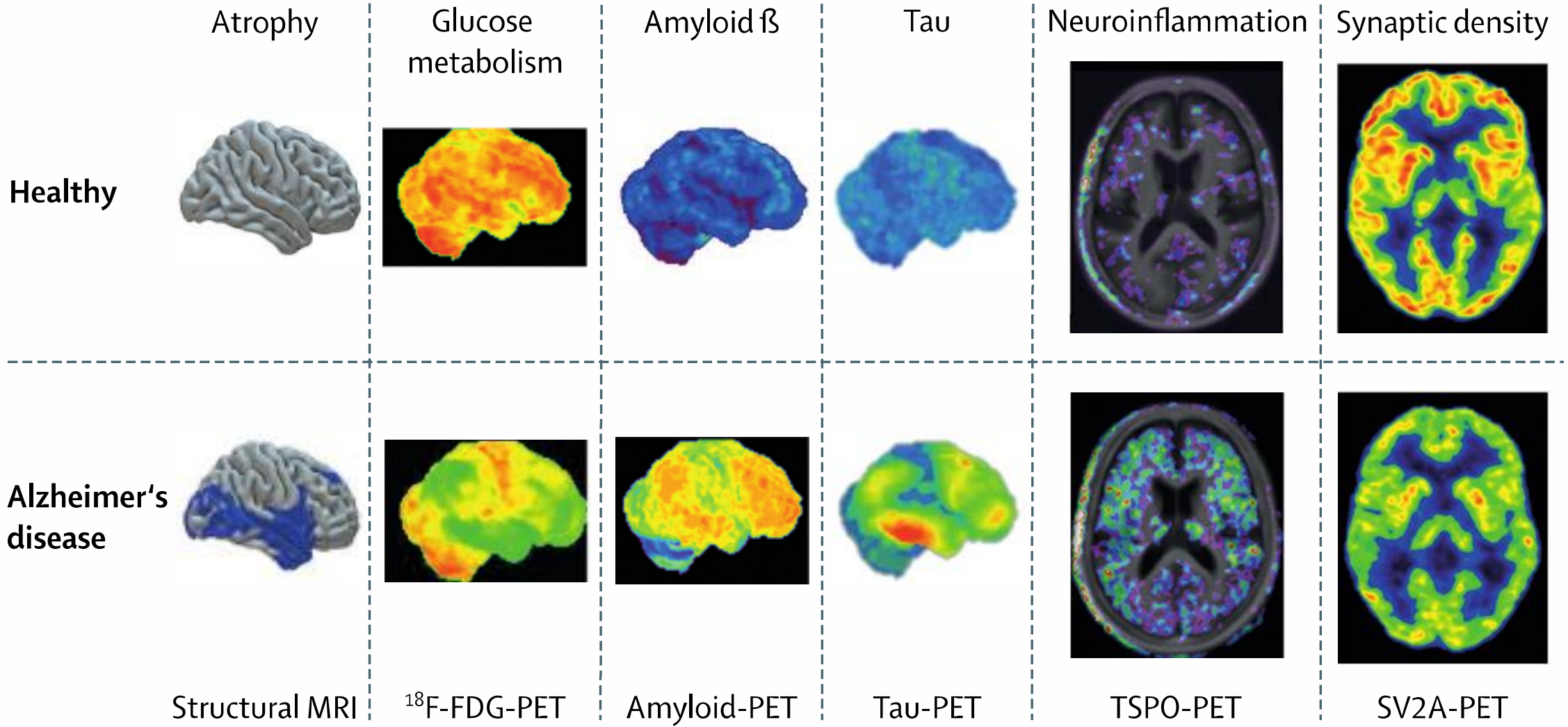
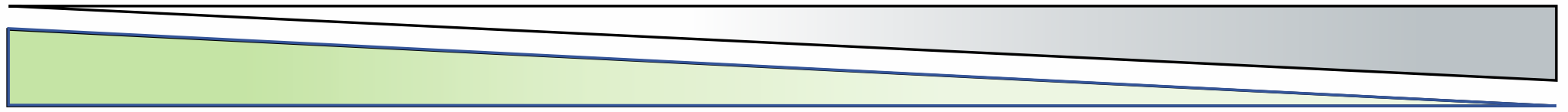
- Muistihäiriöiden kirjo
- Kuvantamismenetelmän valinta
  - Tietokonetomografia (TT)
  - Magneettikuvaus (MK)
  - Positroniemissiotomografia (PET)
- Muistihäiriöiden erotusdiagnostiikkaa

Muistihäiriöistä

- Alzheimerin tauti
- Vaskulaarinen dementia
- Otsa-ohimolohkorappeuma
- Lewyn kappale –tauti
- Parkinsonin taudin muistihäiriö
- Muita syitä: aivovamma, infektiot, alkoholin aiheuttama aivovaurio, MS-tauti, kasvaimet, subduraalihakematooma, normaalipaineinen hydrokefalia

Clinical

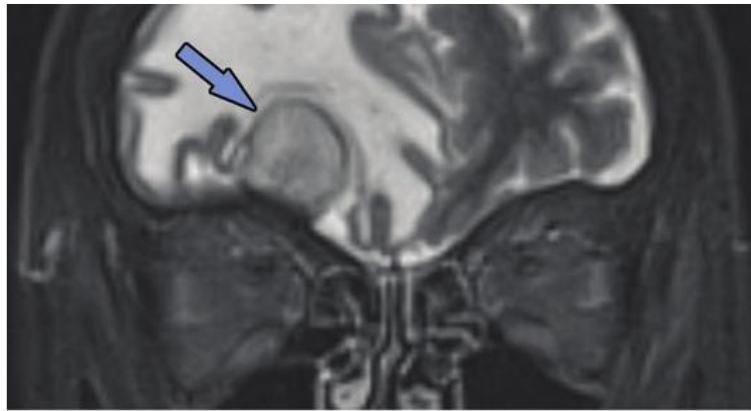
Research

Kuvantamismenetelmien vertailua

	TT	MK	PET
+	<ul style="list-style-type: none"> - Hyvä saatavuus - Nopea tutkimus - Edullinen - Näyttää isot asiat	<ul style="list-style-type: none"> - Erinomainen pehmytkudoskontrasti - Erikoistekniikat - Ei ionisoivaa säteilyä	<ul style="list-style-type: none"> - Molekyylitason informaatiota - Spesifisyys - Monipuolisuus
-	<ul style="list-style-type: none"> - Rajallinen pehmytkudoskontrasti - Artefaktat - Ionisoiva säteily	<ul style="list-style-type: none"> - Rajallinen saatavuus - Vaatii paikallaan oloa (Hinta)	<ul style="list-style-type: none"> - Erittäin rajallinen saatavuus - (Hinta) - Haastava tulkinta

Muistitutkimuksissa ei tarvita jodi- tai gadolinium-tehostetta

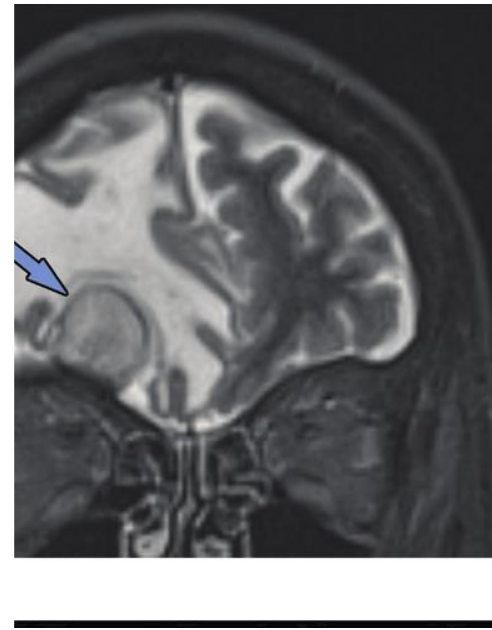
a.

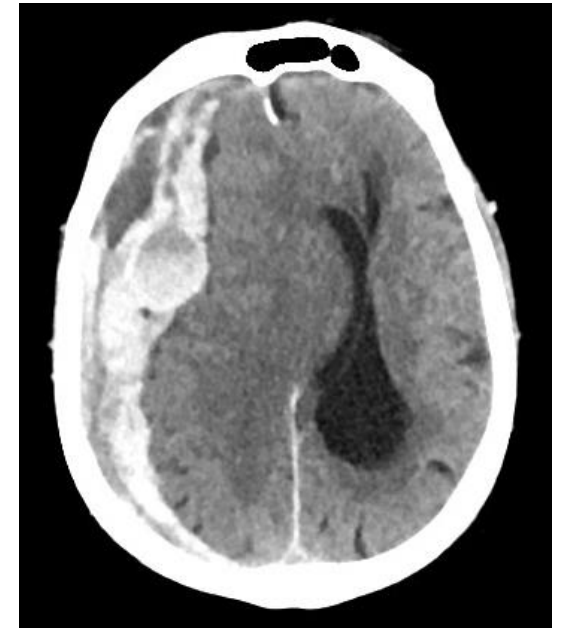
Meningeooma

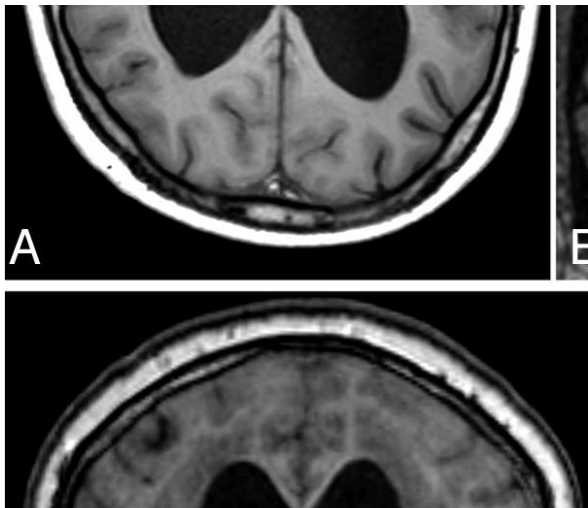
Gliooma

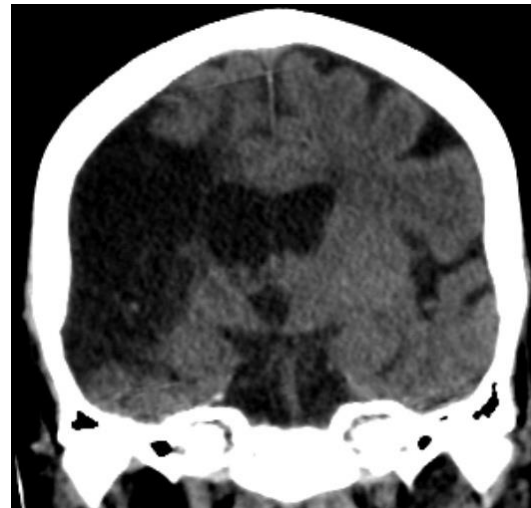
IC-vuoto

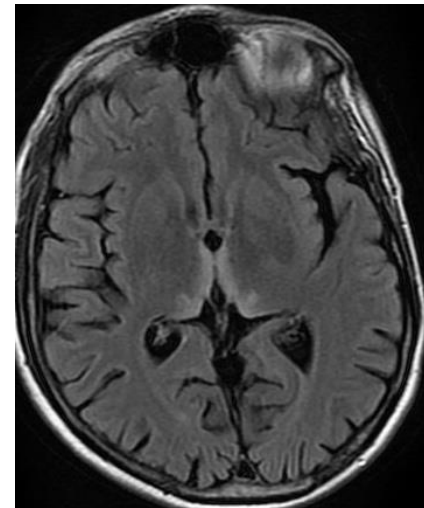
Subduraalivuoto

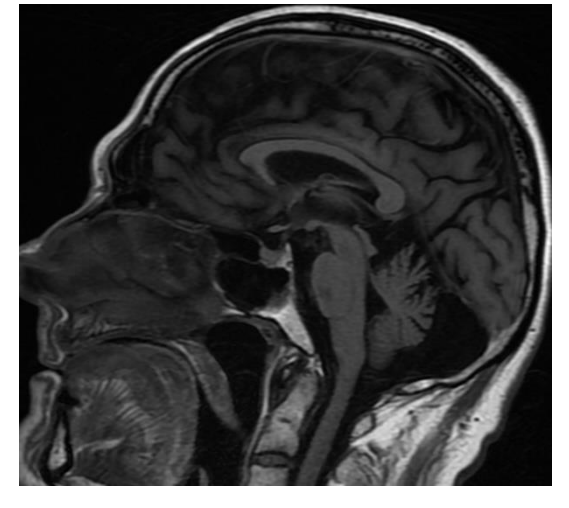
NPH

Enkefalomalasia

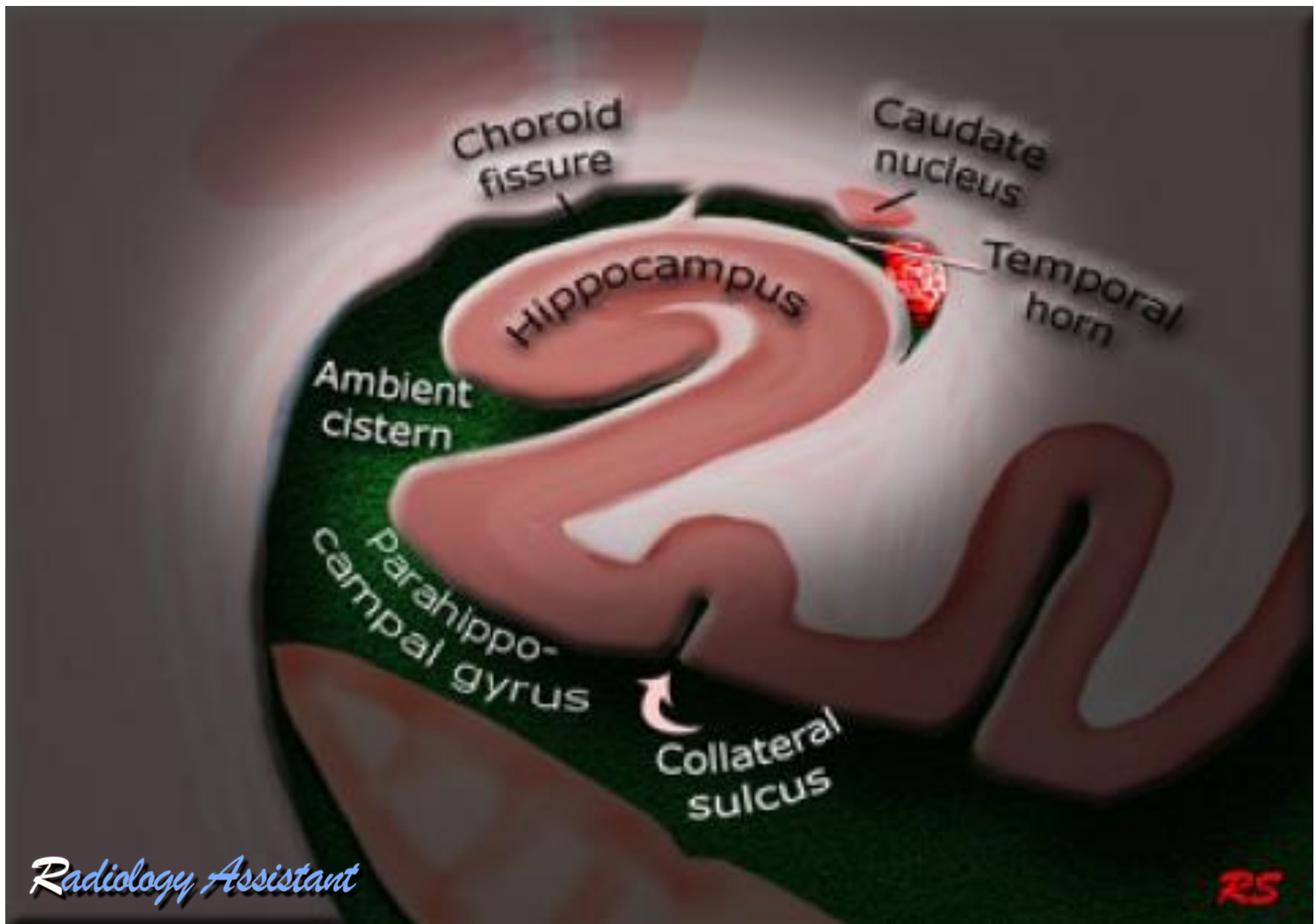
Wernicke

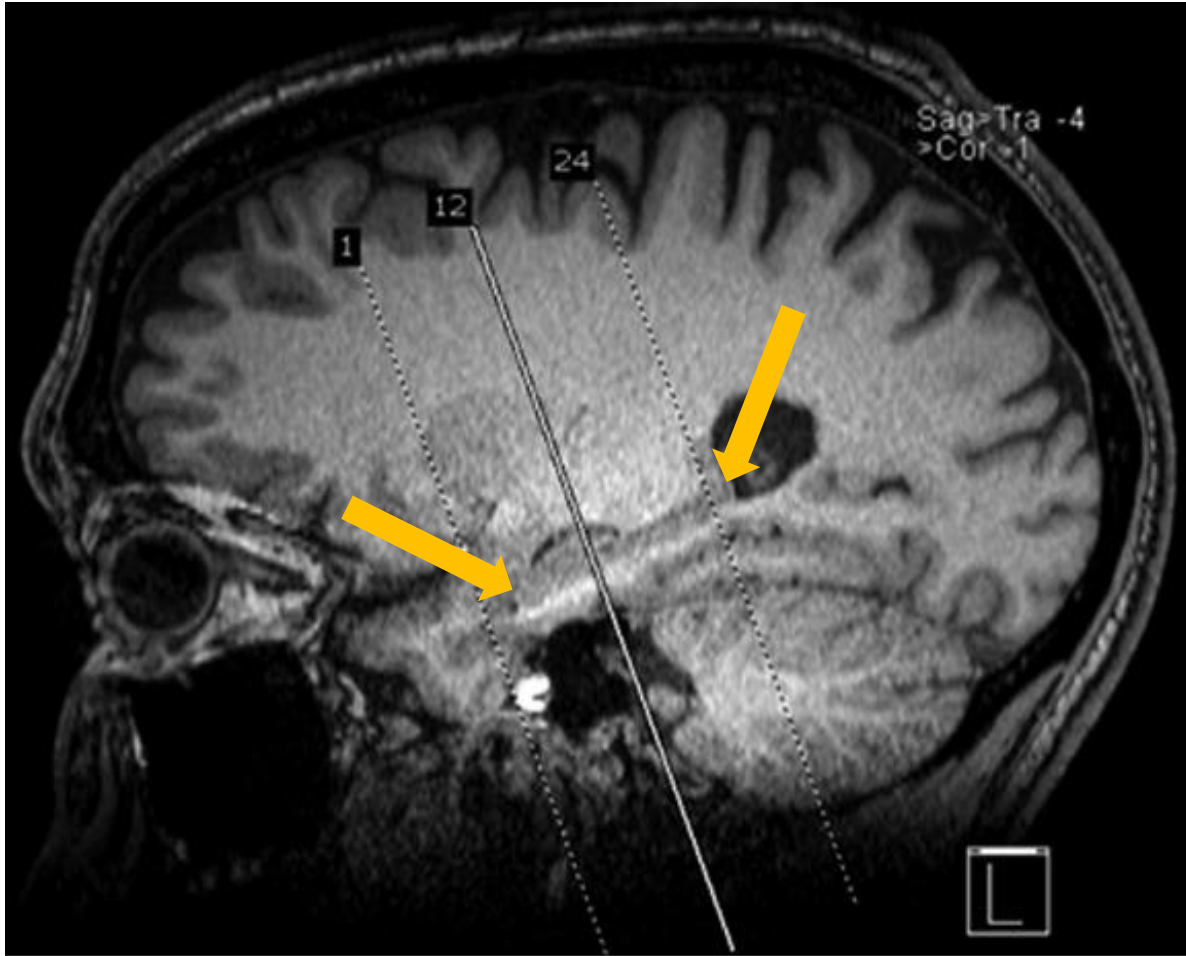
Alkoholi

MK-tekniikkaa (sekvenssit)

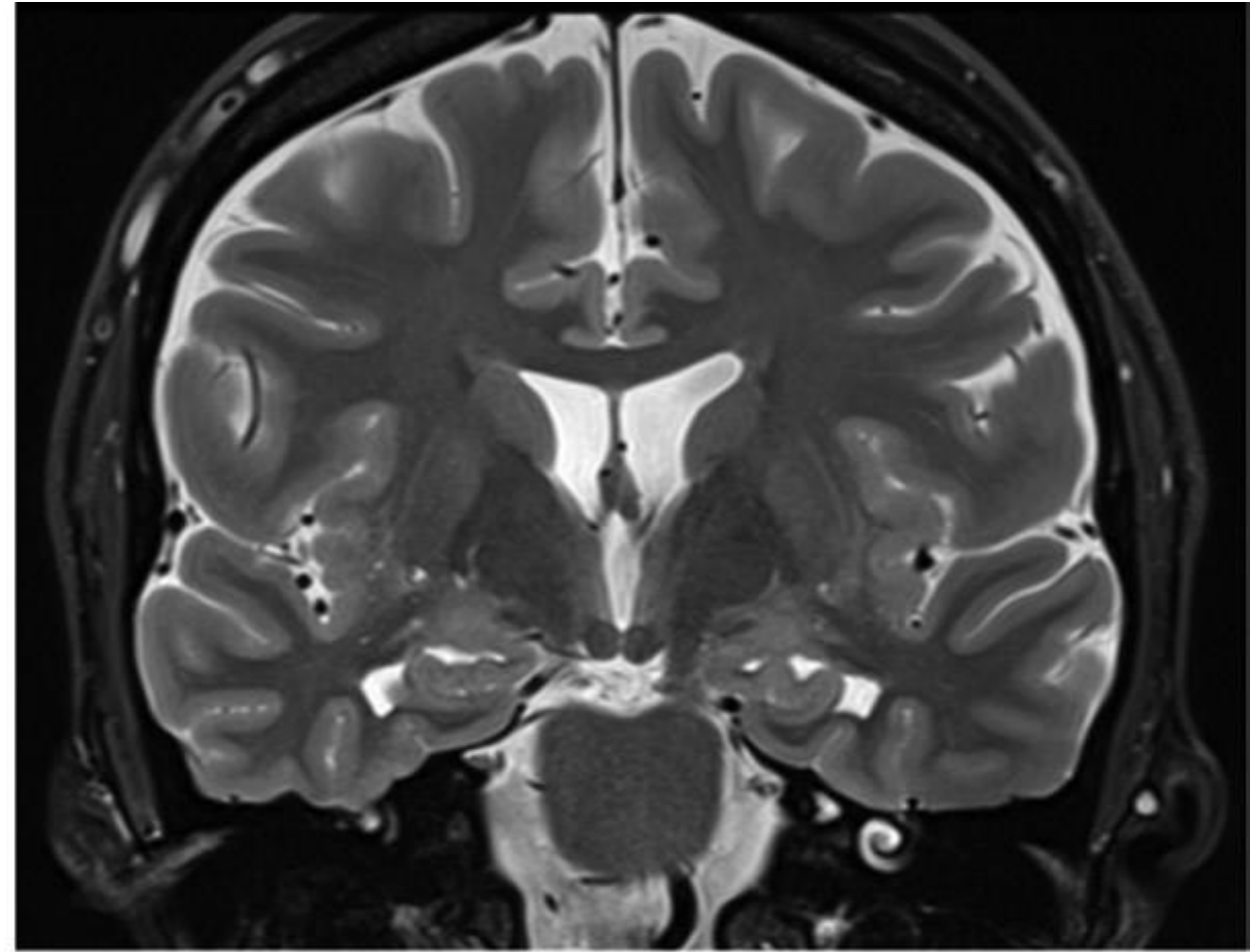
- **T2 ax**: rutiinisekvenssi, patologia näkyy kirkkaana
- **FLAIR kor**: kuten T2 mutta likvor suppressoitu pois, patologia näkyy kirkkaana
- **T2 kor hippo**: ohuet leikkeet kohtisuoraan hippokampuksen pituusakselia vasten, mediotemporaalisen atrofian arviointi
- **T1 3D**: anatomian osoittaminen, atrofian lokalisointi
- **DWI**: diffuusiokuvaus, sytotoksisen ödeeman osoittaminen
- **SWI**: susceptibiliteettikuvaus, mikrohemorragiat

Hippokampuksen arviointi: kuvantamistekniikka

T1 3D sag

T2 kor hippo

Hippokampusatrofia

Luokittelu

MTA 0/4: ei atrofiaa

MTA 1/4: vain fissura
choroidean laajentumaa

MTA 2/4: sivukammion
temporaalisarven laajentumaa

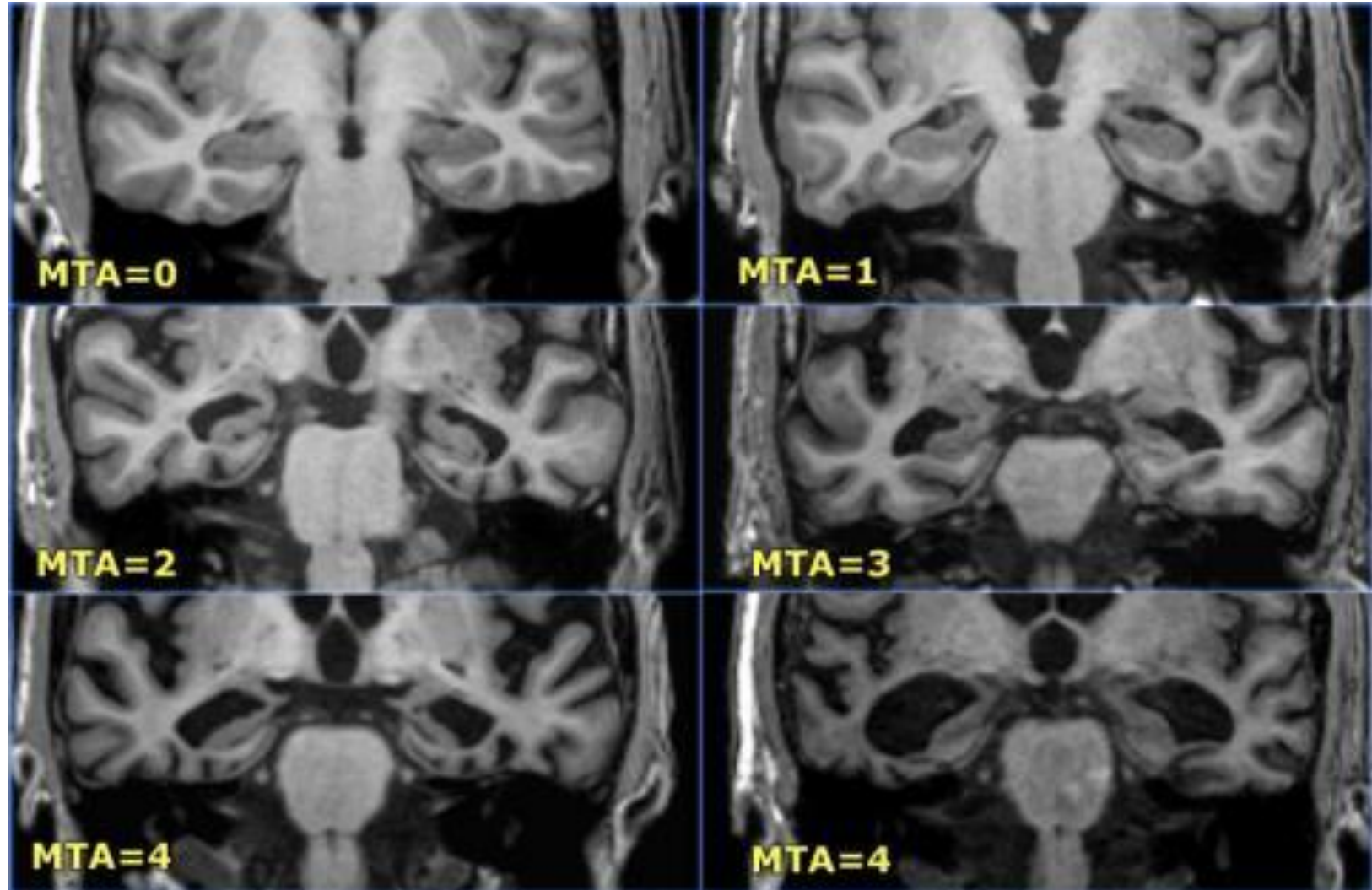
MTA 3/4: hippokampus on
lievästi madaltunut

MTA 4/4: hippokampus on
voimakkaasti madaltunut

Tulkinta

Alle 75-v: MTA 0-1/4 normaali

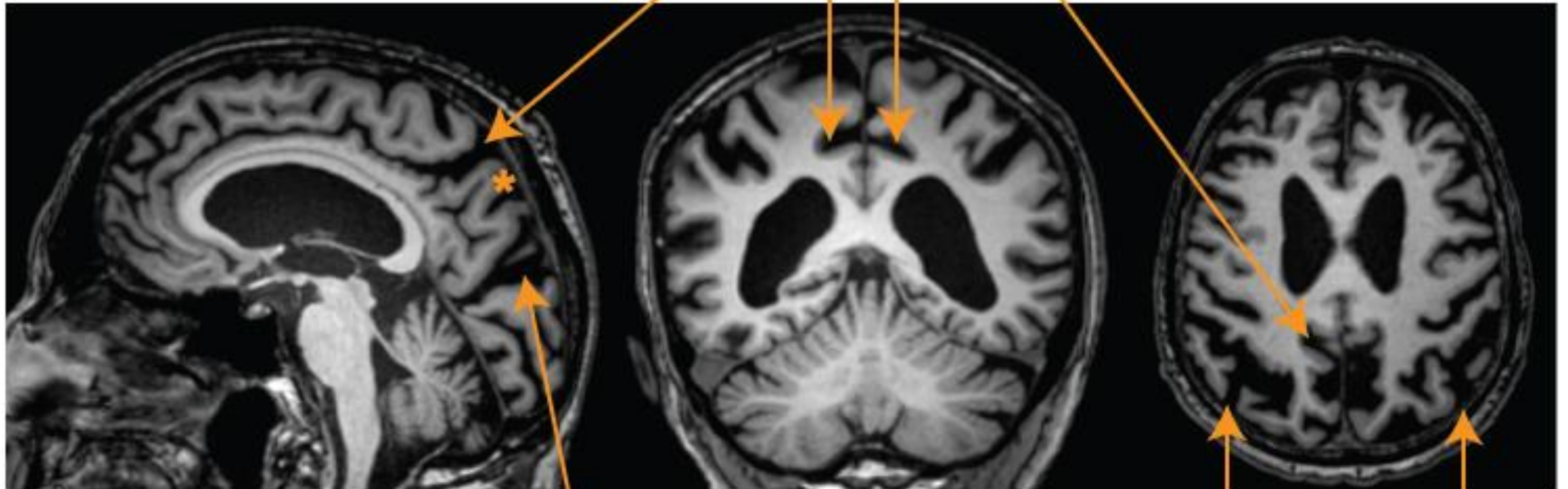
Yli 75-v: MTA 0-2/4 normaali

Posteriorinen parietaalinen atrofia

* =Precuneus

Posteriorinen sulcus cinguli

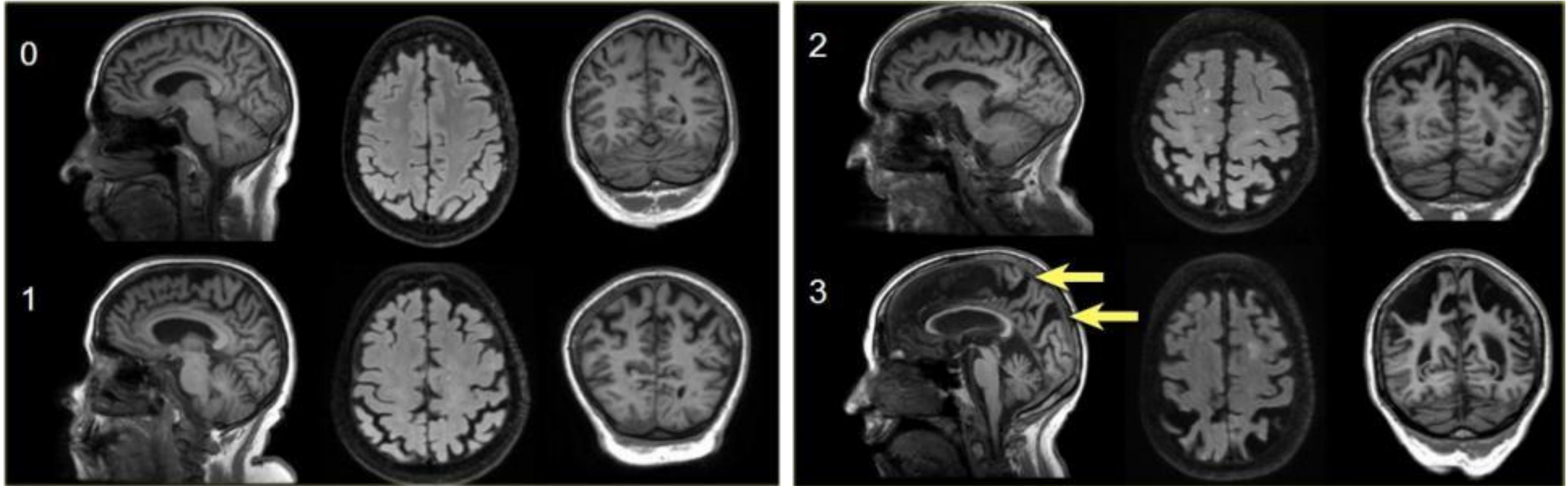

Fissura parieto-occipitalis

Parietaalilohkot

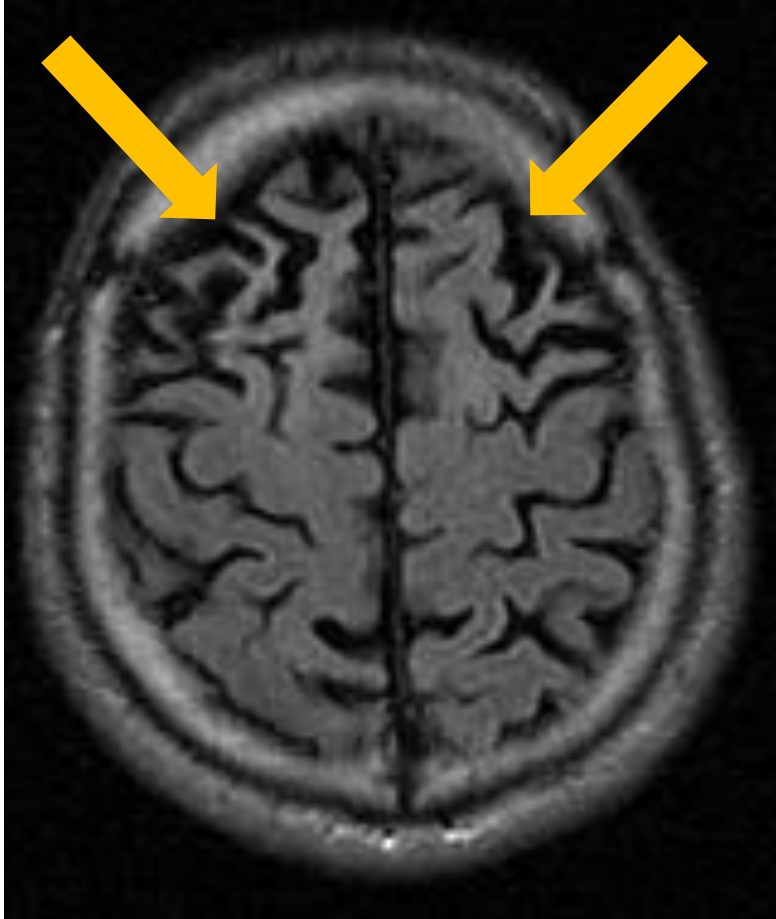
Käypä hoito -suositus

Posteriorinen parietaalinen atrofia (Koedam)

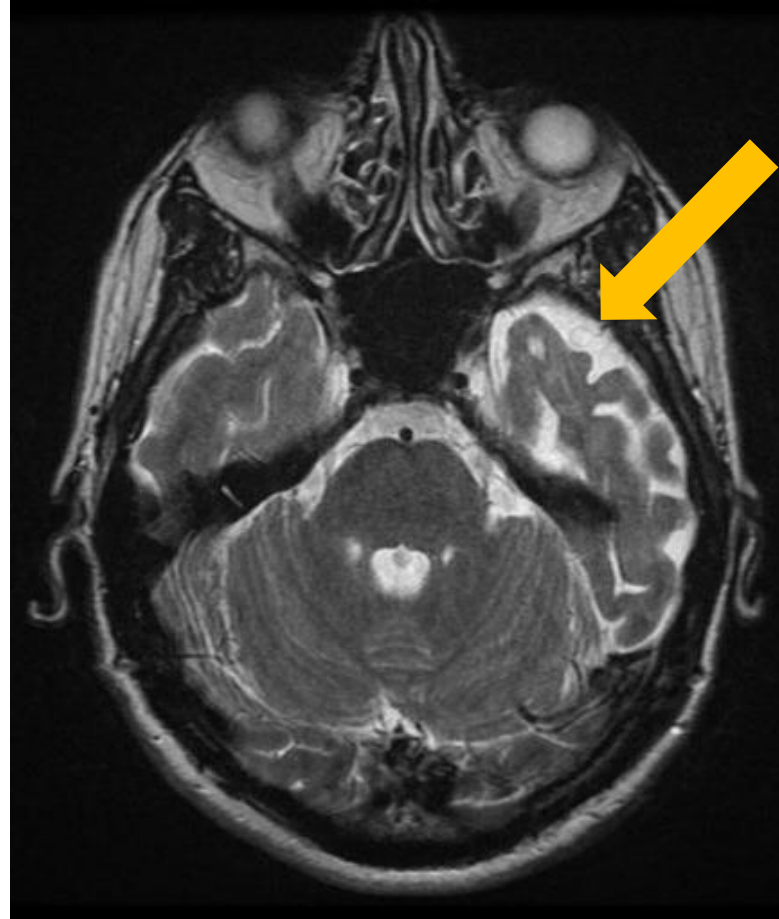
Koedam EL, Lehmann M, van der Flier WM ym. Visual assessment of posterior atrophy development of a MRI rating scale. Eur Radiol 2011;21:2618-25

Otsa-ohimolohkorappeuma (FTLD)

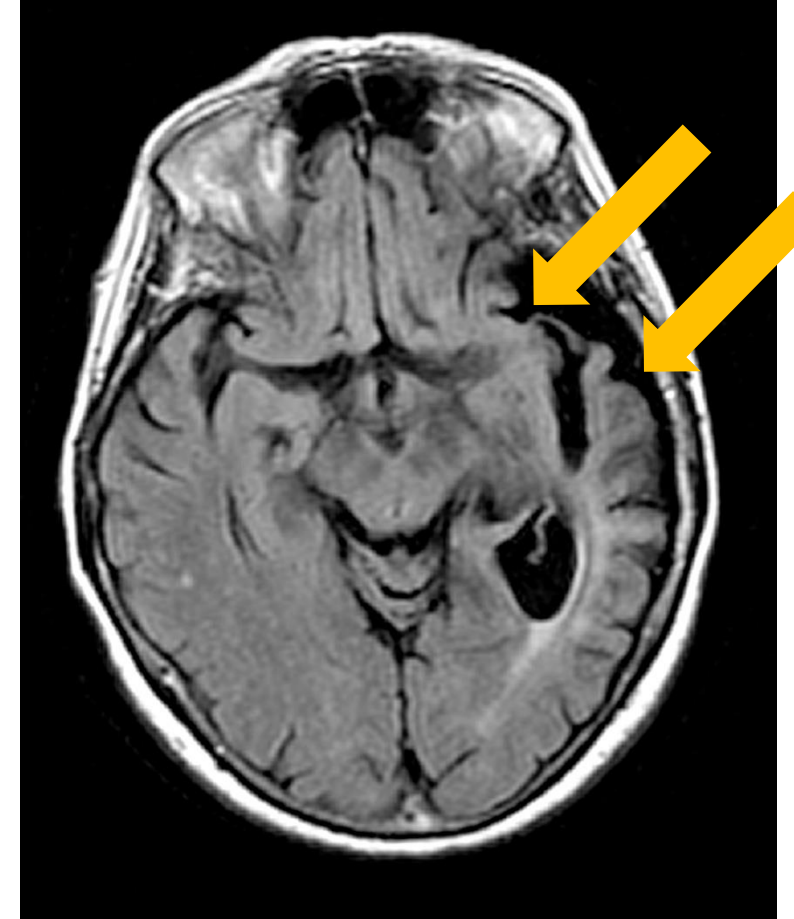
bvFTD

Case courtesy of Assoc Prof Frank Gaillard,
Radiopaedia.org, rID: 28163

svPPA (SD)

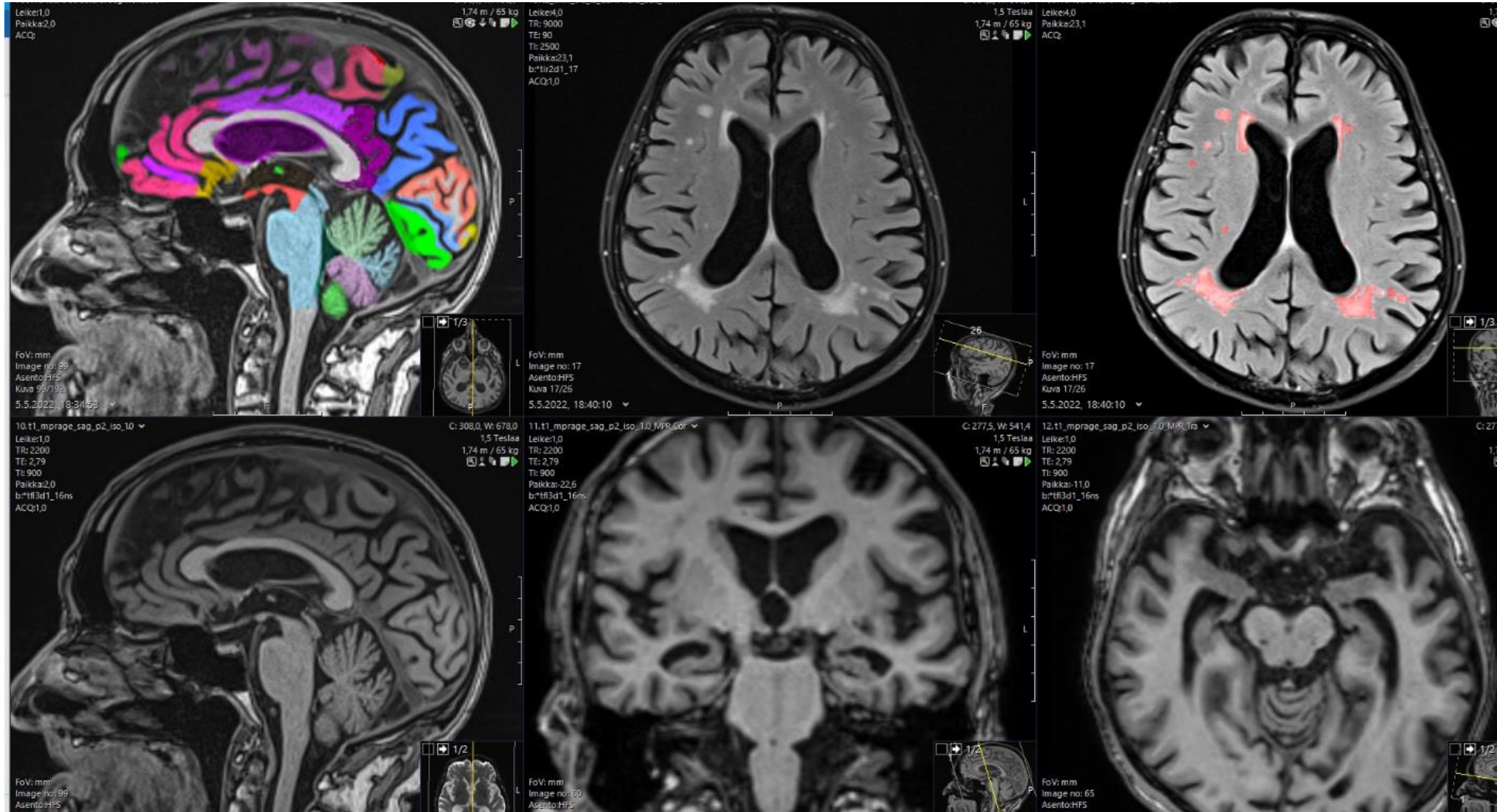
Case courtesy of Assoc Prof Frank Gaillard,
Radiopaedia.org, rID: 30180

nfvPPA

Case courtesy of Dr Brad Hayhow,
Radiopaedia.org, rID: 24399

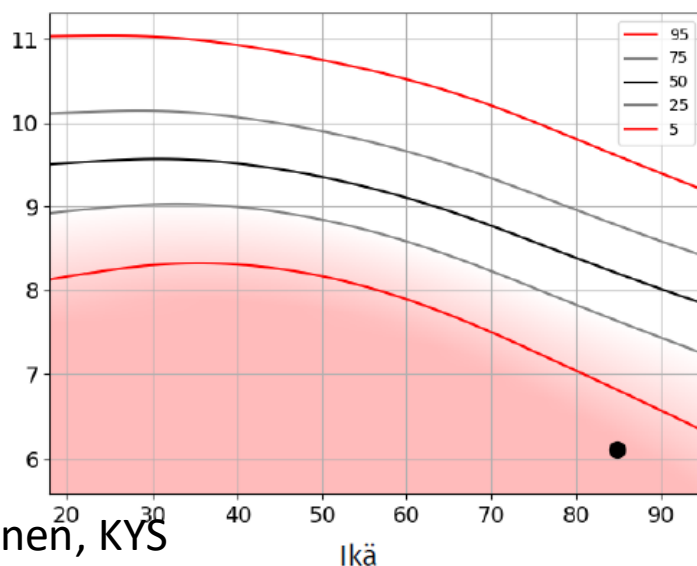
Aivoaineen määrän mittaus ja valkean aineen leesiot: cNeuro (Combinostics)

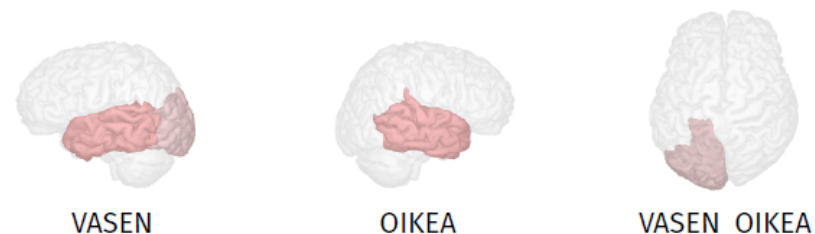
Vertailu kognitiivisesti normaaleihin ihmisiin

Isoaivojen harmaa ja valkea aine	1072 ml	9.			
Isoaivojen valkea aine	457 ml	50.			
Isoaivojen kortikaalinen harmaa aine	570 ml	3.			
Talamus	15.7 ml	10.			
	Vasen	Oikea	Vasen	Oikea	
Hippokampus	3.0 ml	3.1 ml	2.	≤1.	
Temporaalisarvi (sivuaivokammio)	2.3 ml	2.6 ml	97.	98.	
Sivuaivokammio	44.6 ml	37.7 ml	93.	90.	
	Arvo	Persentiili			
Sisemmän ohimolohkon atrofian aste (cMTA 0-4) - Vasen	2.9	96.			
Sisemmän ohimolohkon atrofian aste (cMTA 0-4) - Oikea	3.0	≥99.			
Yleisen kortikaalisen aivoatrofian aste (cGCA 0-3)	2.1	92.			
Anterior vs. posterior indeksi	-1.9	4.			
Valkean aineen signaalilisä (cFazekas 0-3)	2.5	81.			
Kuvantamisbiomarkkeri (FLAIR signaalilisä)	Valkea aine	Syvä valkea aine	Periventrikulaarinen	Juksta-kortikaalinen	Infra-tentoriaalinen
Tilavuus [ml]	25.5 ml	18.4 ml	6.6 ml	0.6 ml	0.0 ml

Hippokampuksen tilavuus [ml]

Yleisen kortikaalisen aivoatrofian aste

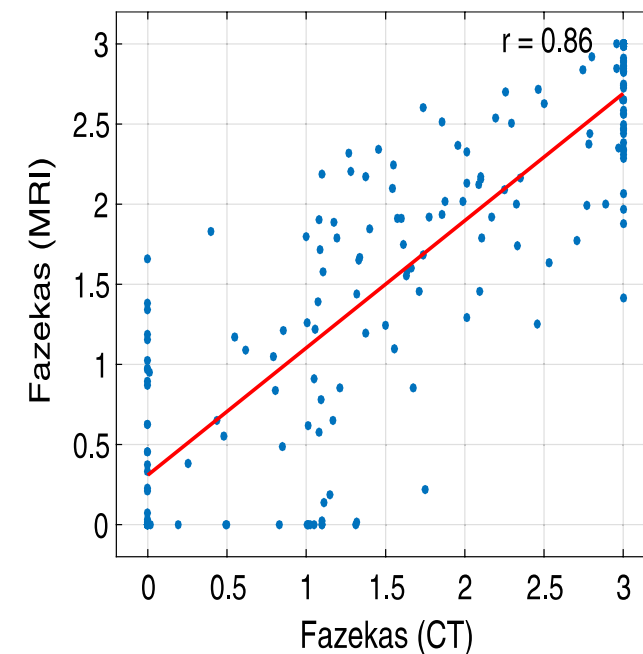
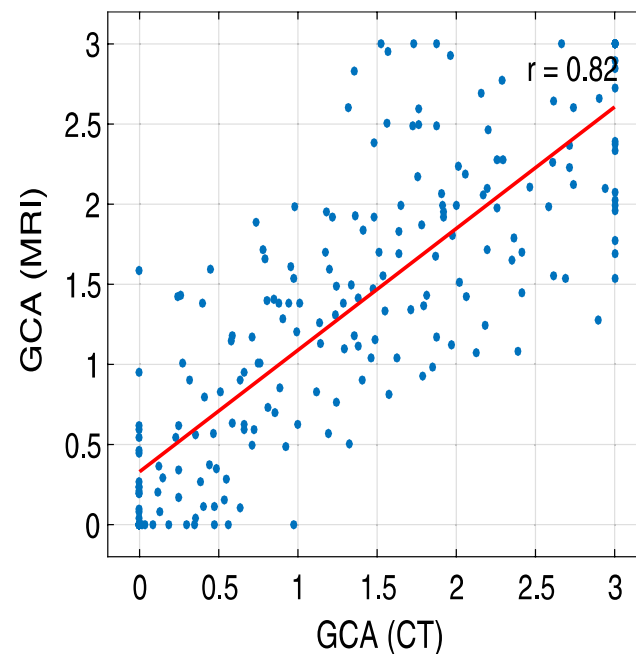
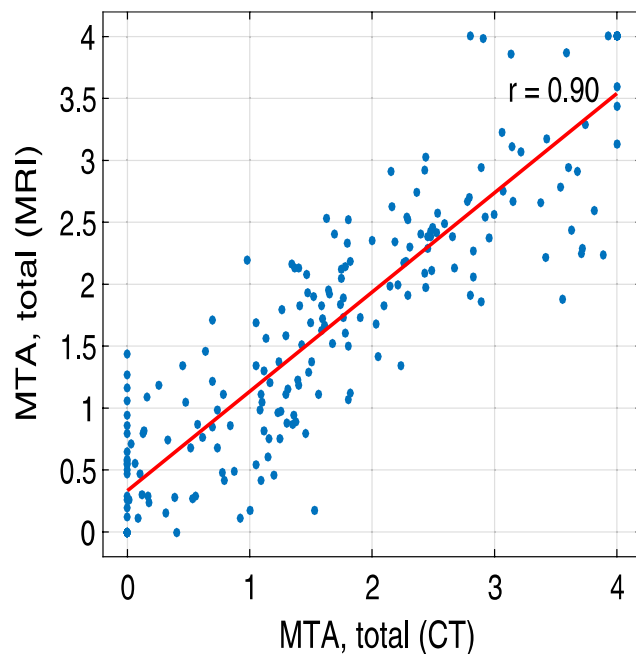
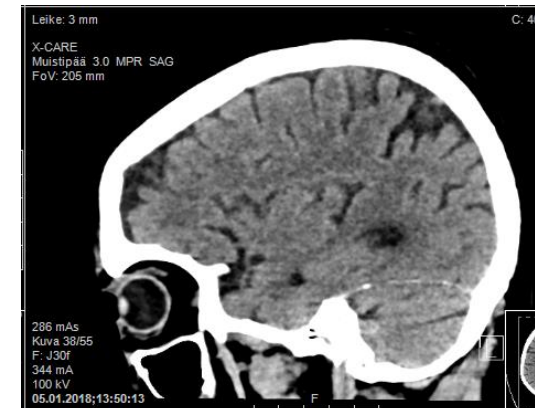
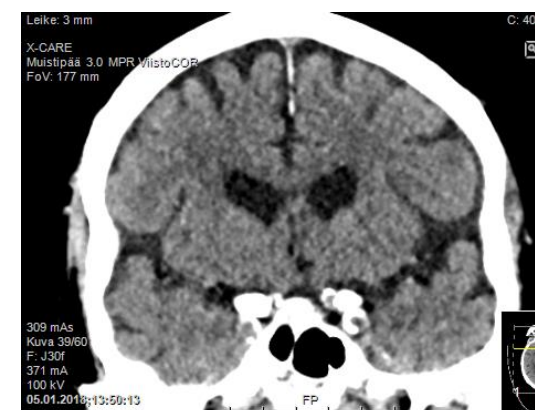
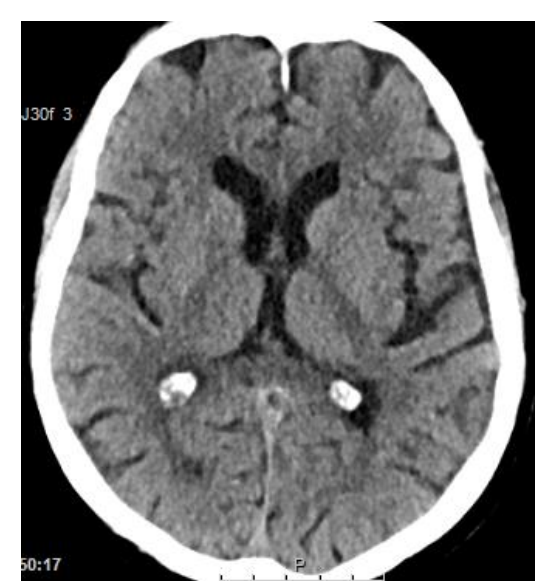

Alue	Arvo	Persentiili
Otsalohko	1.5	66.
Ohimolohko	2.8	≥99.
Päälakilohko	2.0	88.
Takaraivolohko	2.0	91.

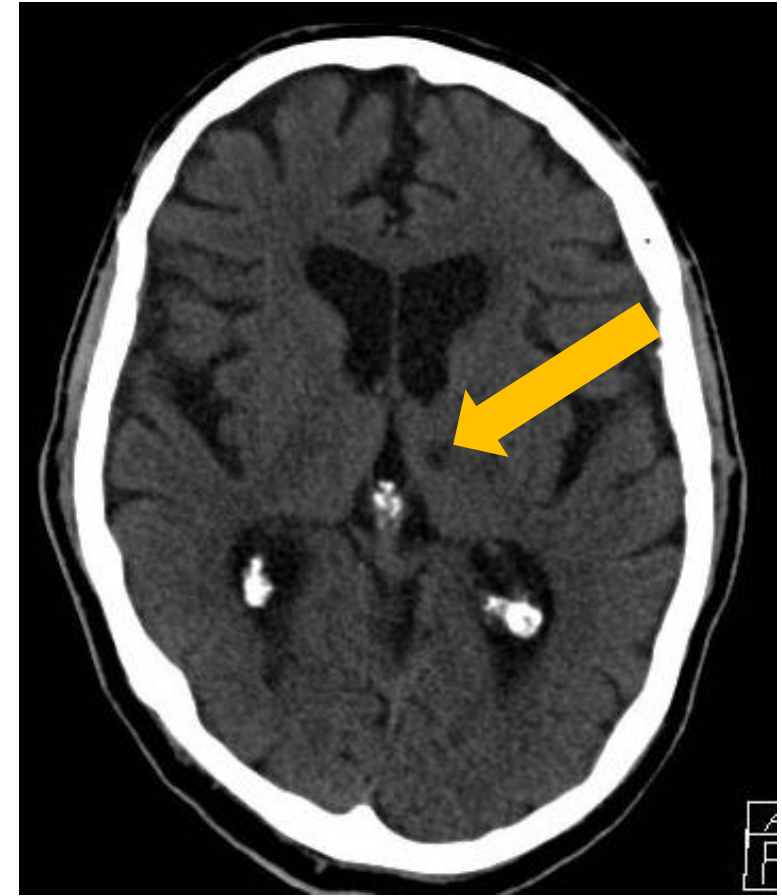
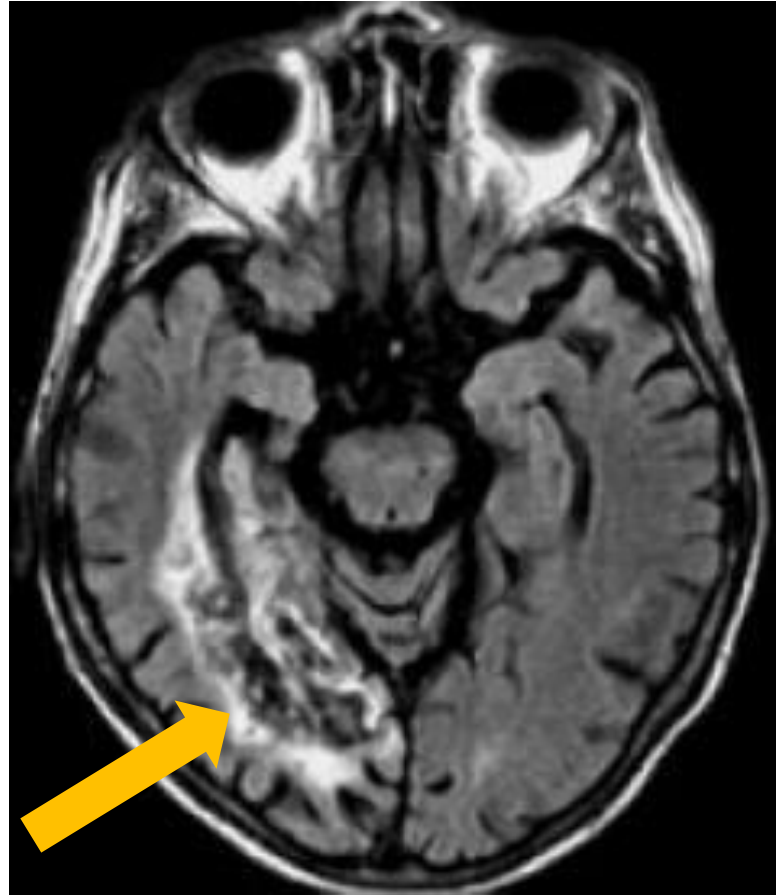
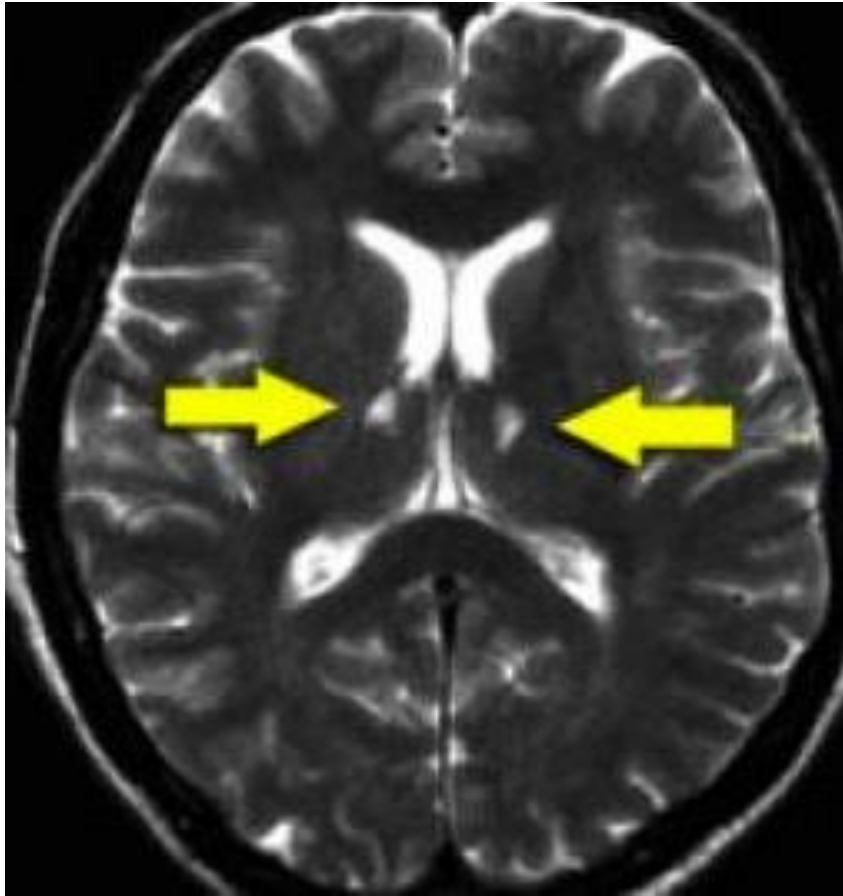
DIAGNOSTIC NEURORADIOLOGY

A novel CT-based automated analysis method provides comparable results with MRI in measuring brain atrophy and white matter lesions

Aku L Kaipainen^{1,2} · Johanna Pitkänen³ · Fanni Haapalinna¹ · Olli Jääskeläinen¹ · Hanna Jokinen^{4,5} · Susanna Melkas³ · Timo Erkinjuntti³ · Ritva Vanninen^{6,7} · Anne M Koivisto^{1,8,9} · Jyrki Lötjönen¹⁰ · Juha Koikkalainen¹⁰ · Sanna-Kaisa Herukka^{1,8} · Valteri Julkunen^{1,8}

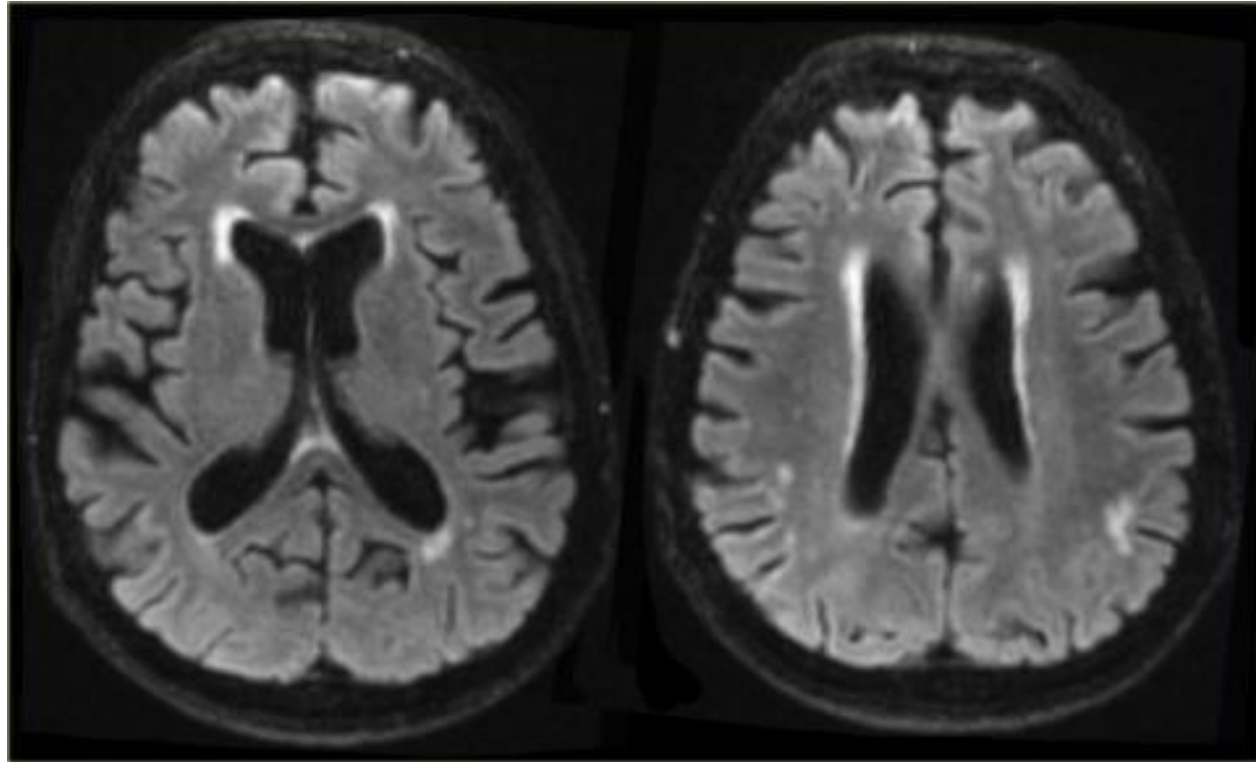

Infarktijäljet

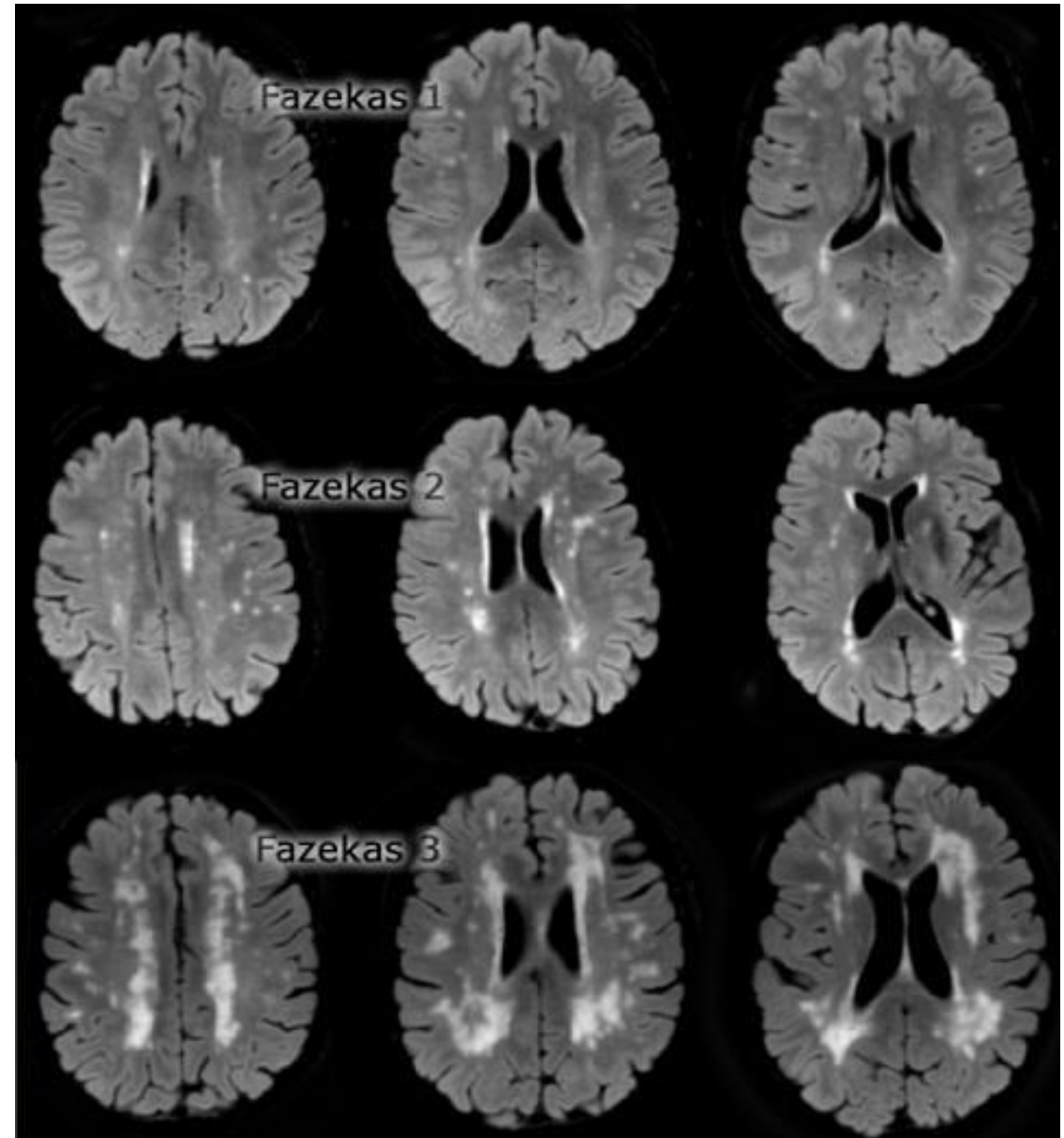

Case courtesy of Dr Jeremy Jones,
Radiopaedia.org, rID: 8080

Valkean aineen degeneraatio

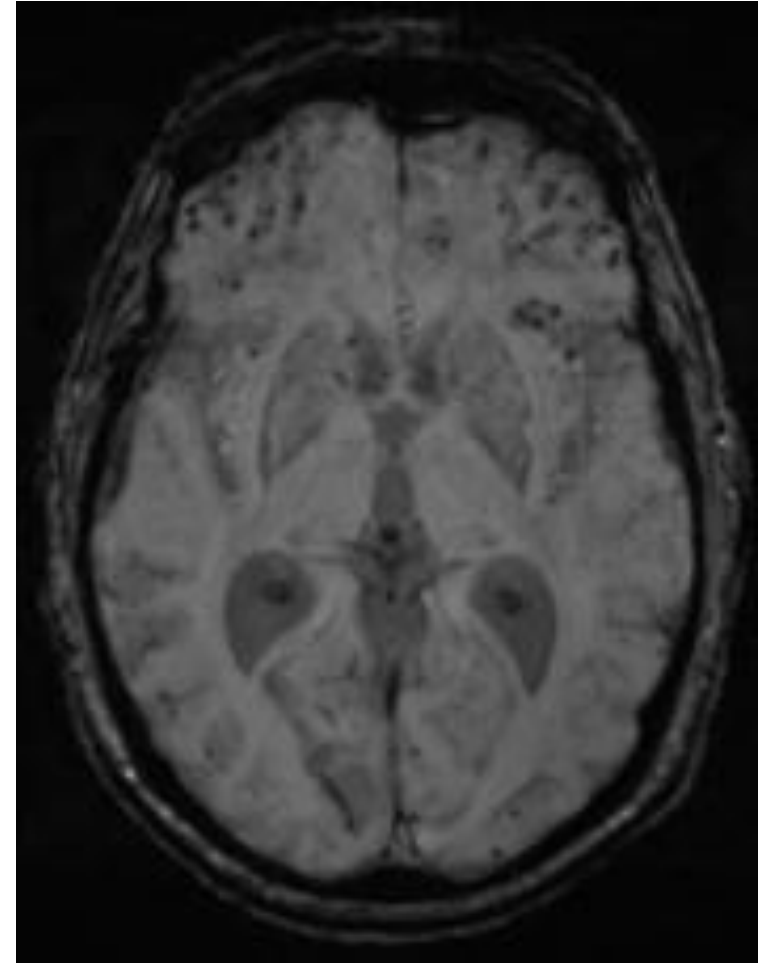
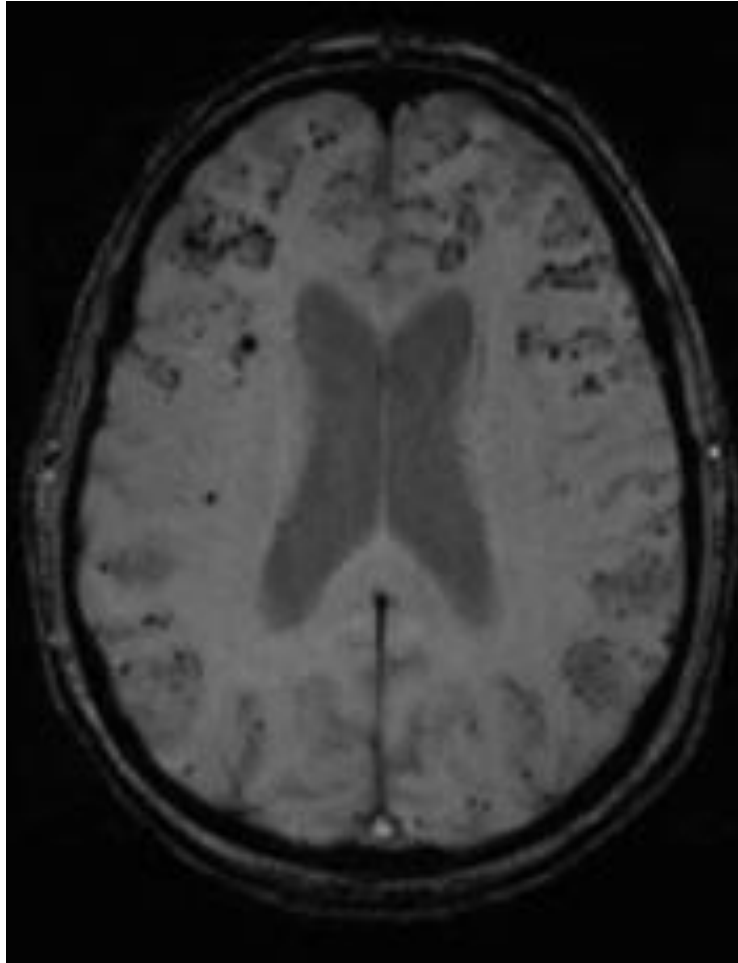
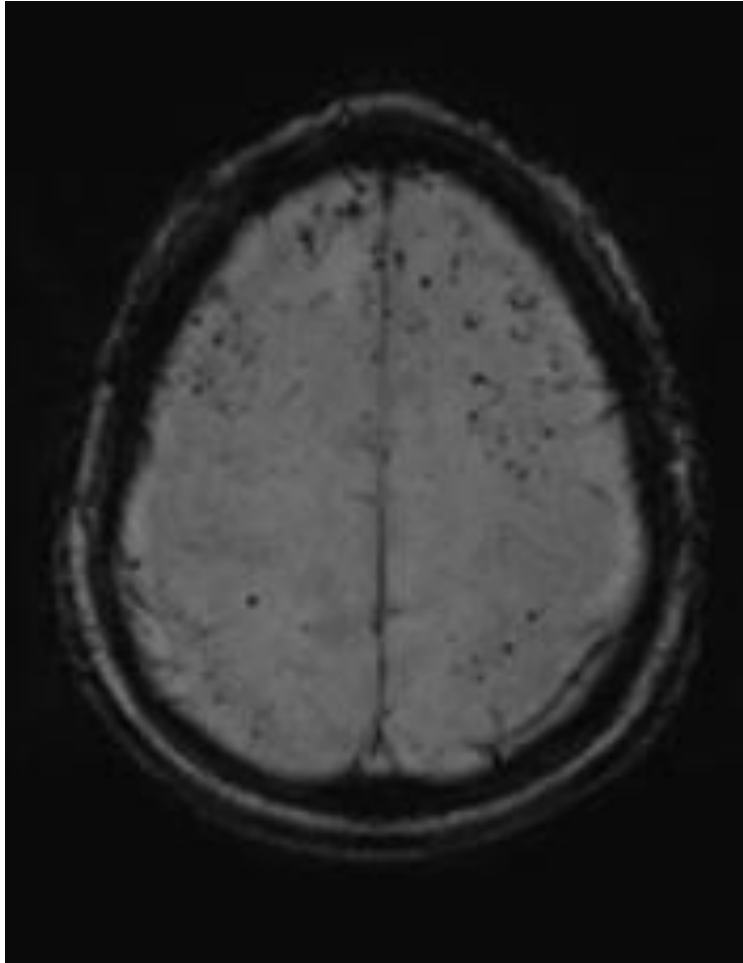

Tavallinen ikääntyminen

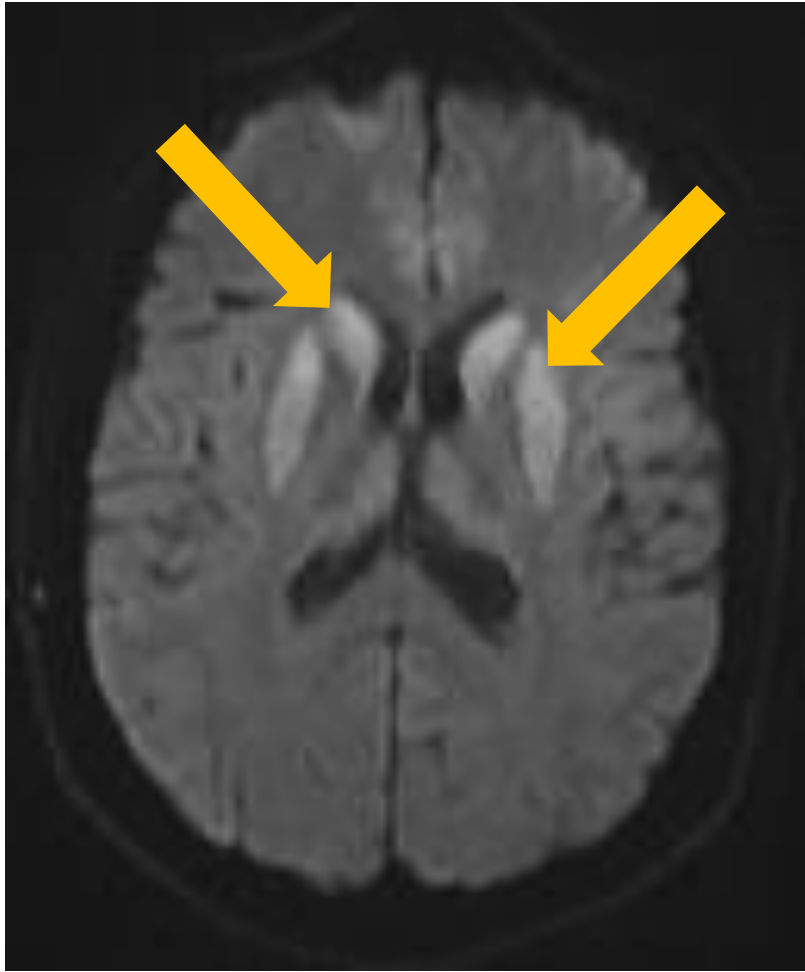

Leukoaraioosi (Fazekas 1-3)

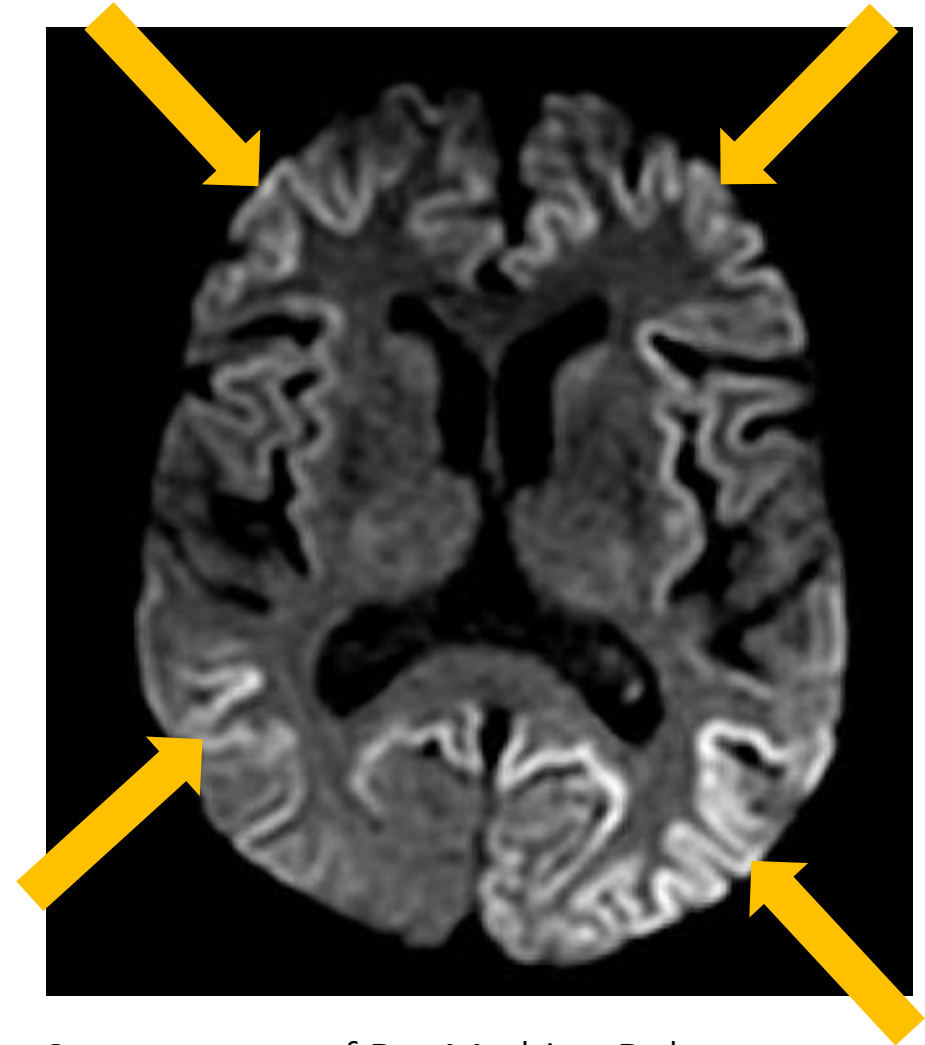
Erikoissekvenssit: SWI (amyloidi angiopatia)

Erikoissekvenssit: DWI (Creutzfeldt-Jakobin tauti)

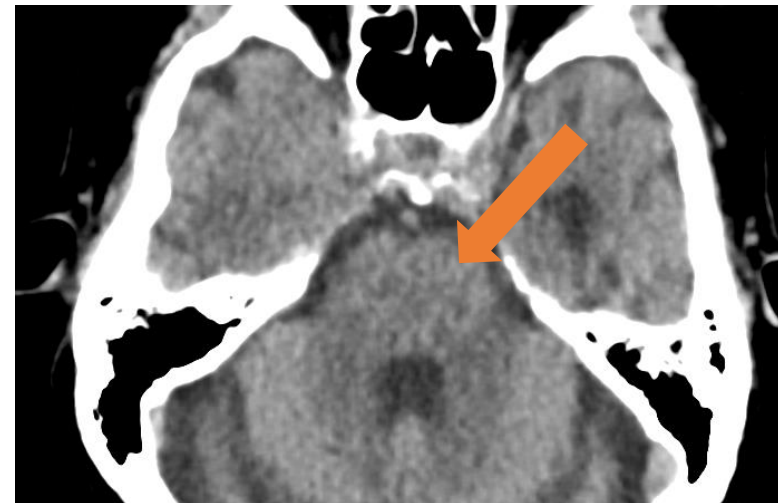
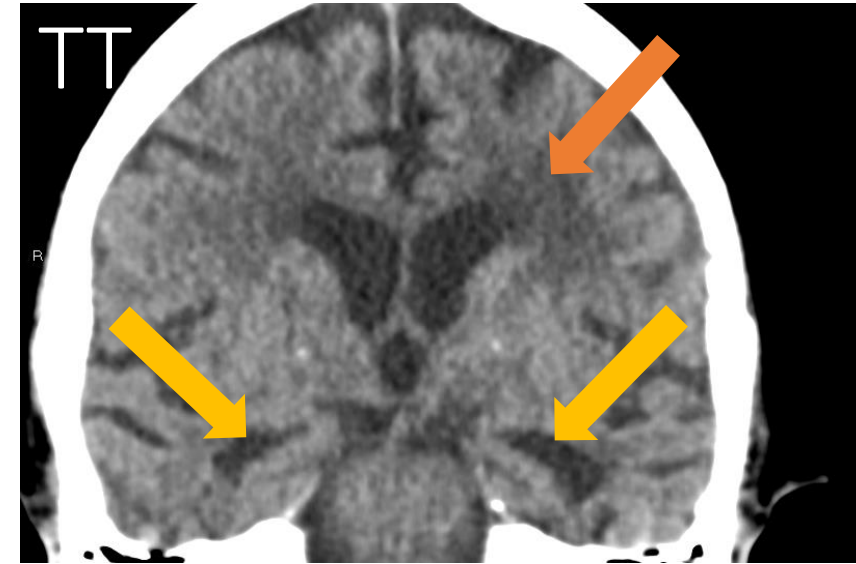
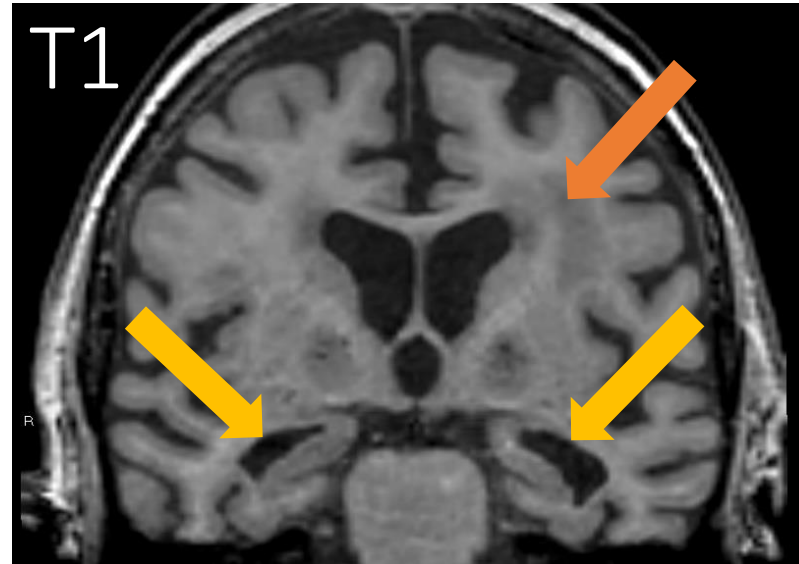
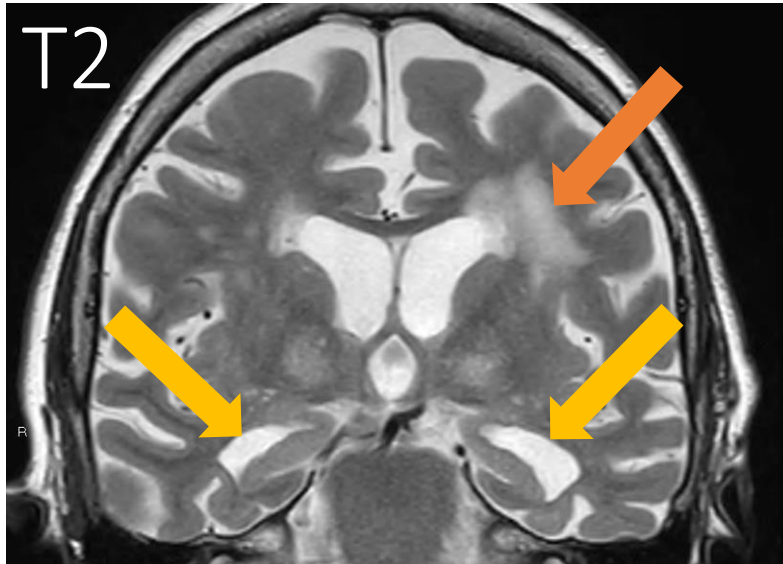

Case courtesy of Dr Brad Hayhow,
Radiopaedia.org, rID: 43970

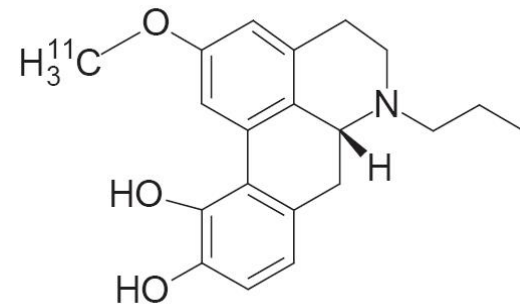

Case courtesy of Dr. Mathieu Deltomme,
Radiopaedia.org, rID: 54199

Potilastapaus

Positroniemissiotomografia (PET)

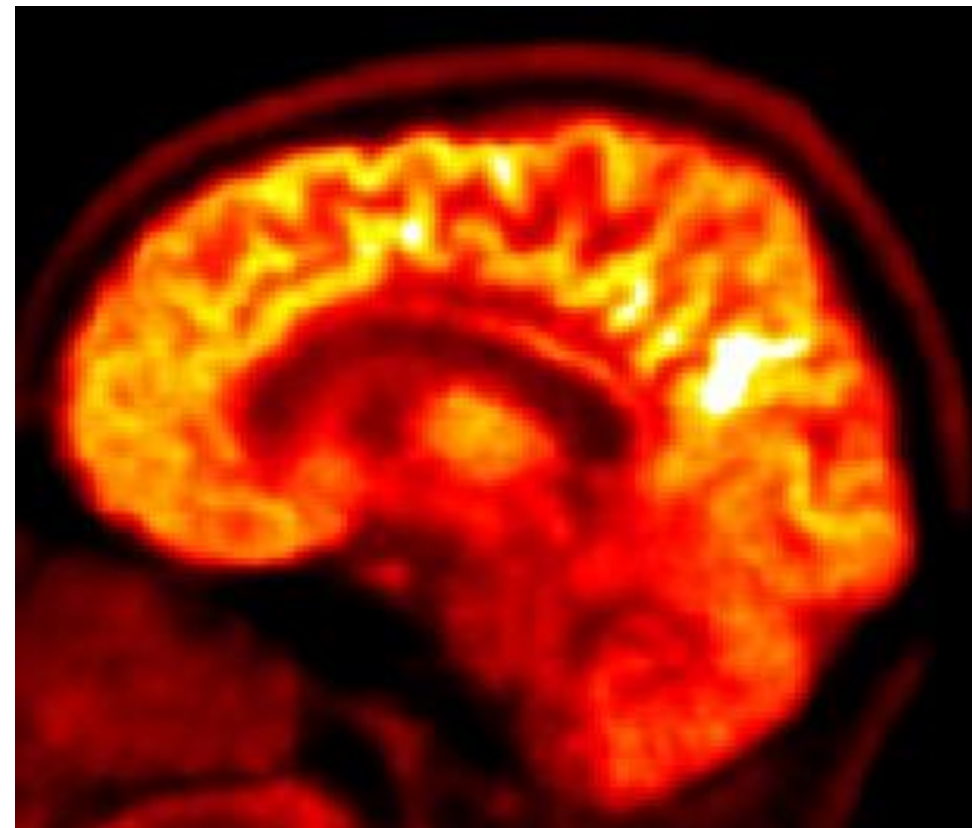

- Perustuu lyhytikäisten radioisotooppien käyttöön (^{11}C , ^{18}F , ^{15}O)
- Radioisotoppi kytketään molekyyliin
  - Esim. sokeri, vesi, lääkkeet
- Radioaktiivisuus = merkkiainekertymä
- Muistihäiriöiden diagnostiikassa:

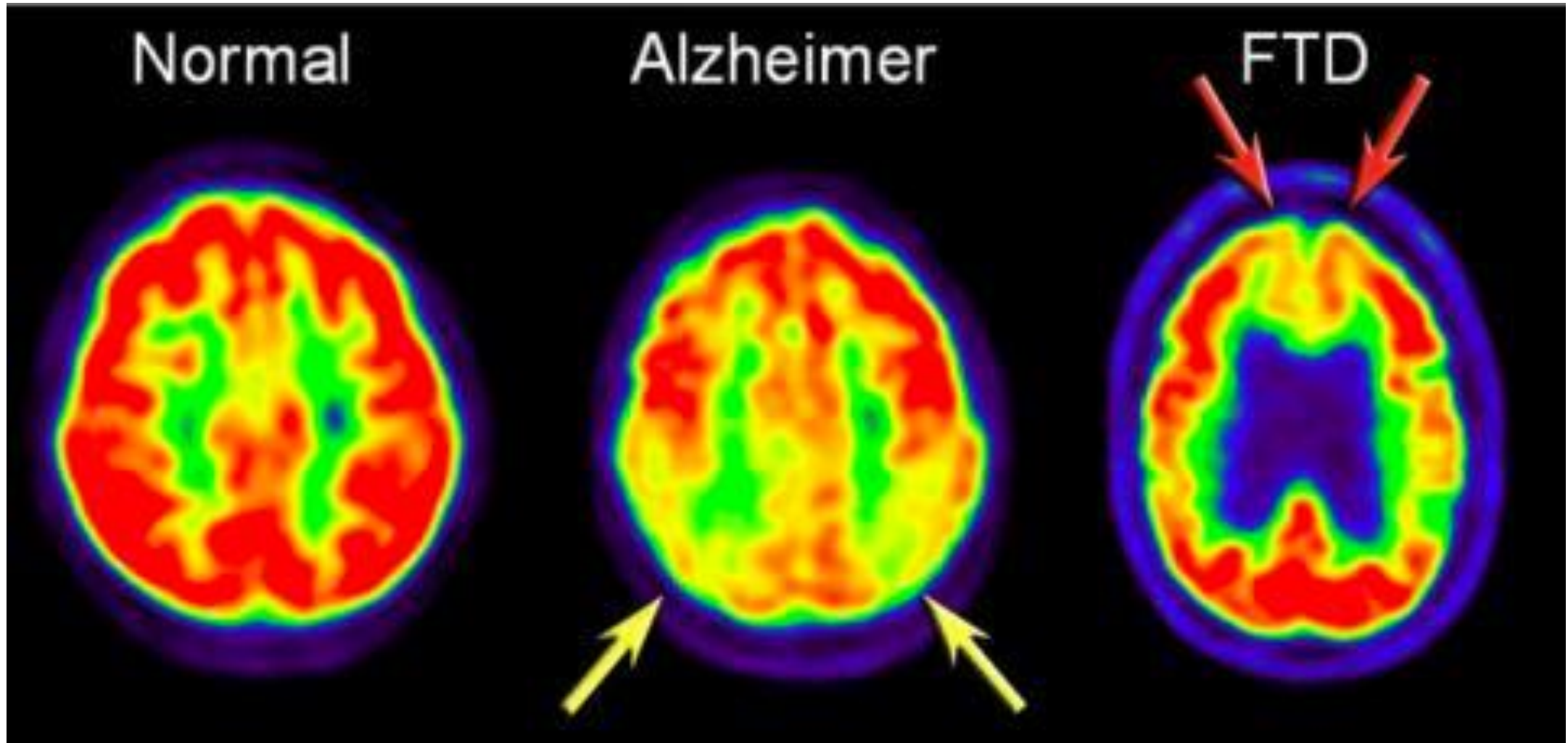
^{18}F -FDG: sokeriaineenvaihdunta

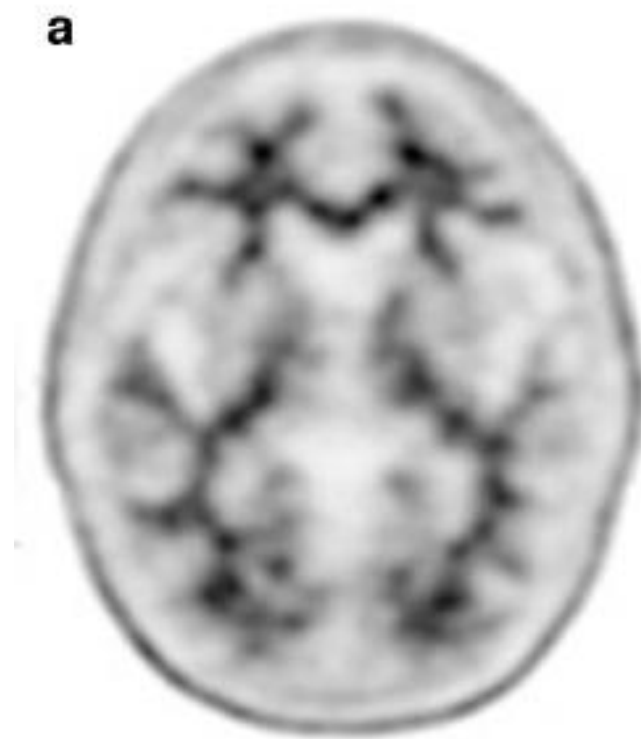
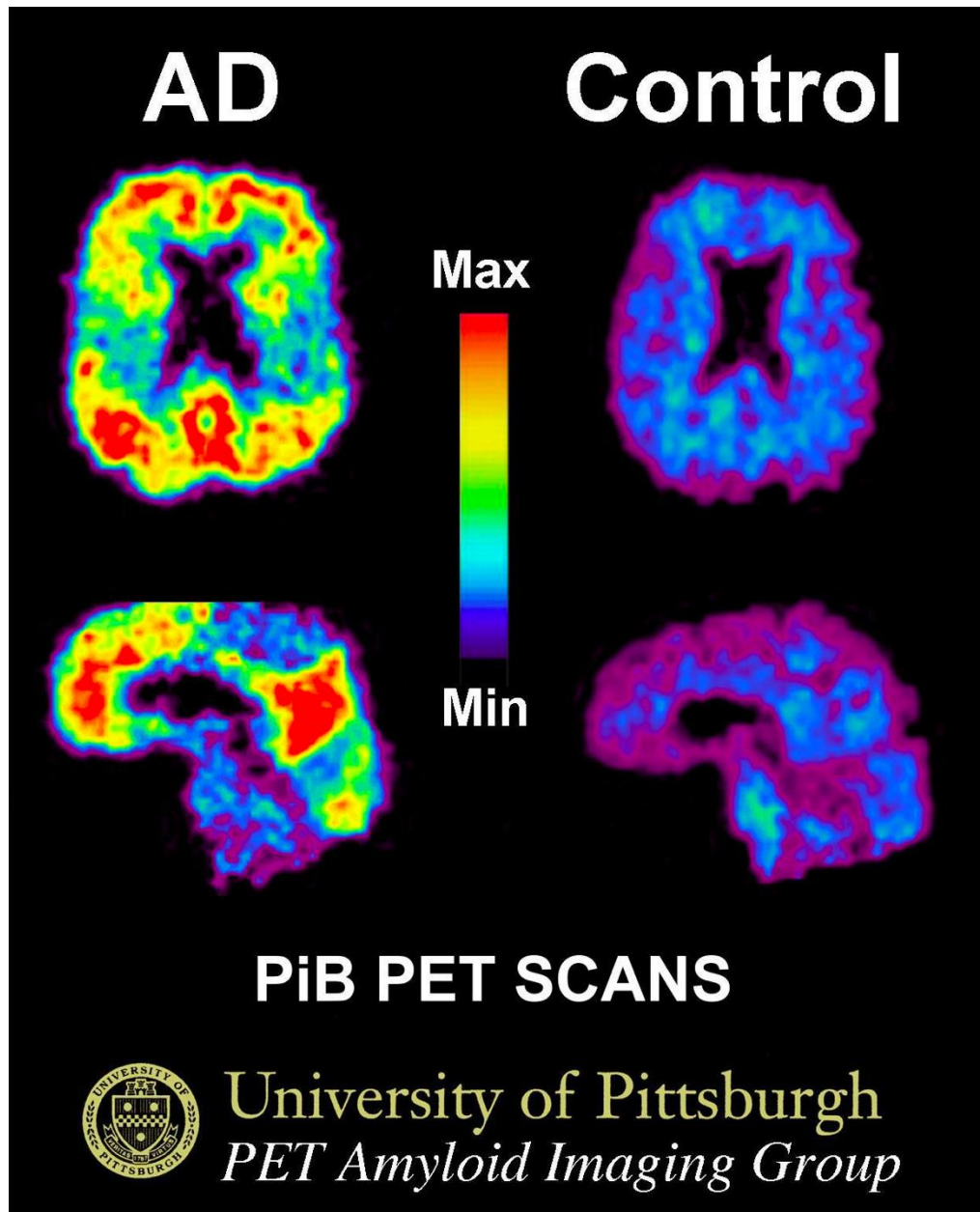
^{11}C -PIB: beta-amyloidin osoittaminen

Tau-PET: tau-proteiinin osoittaminen

^{18}F -FDG-PET: aivojen sokeriaineenvaihdunta

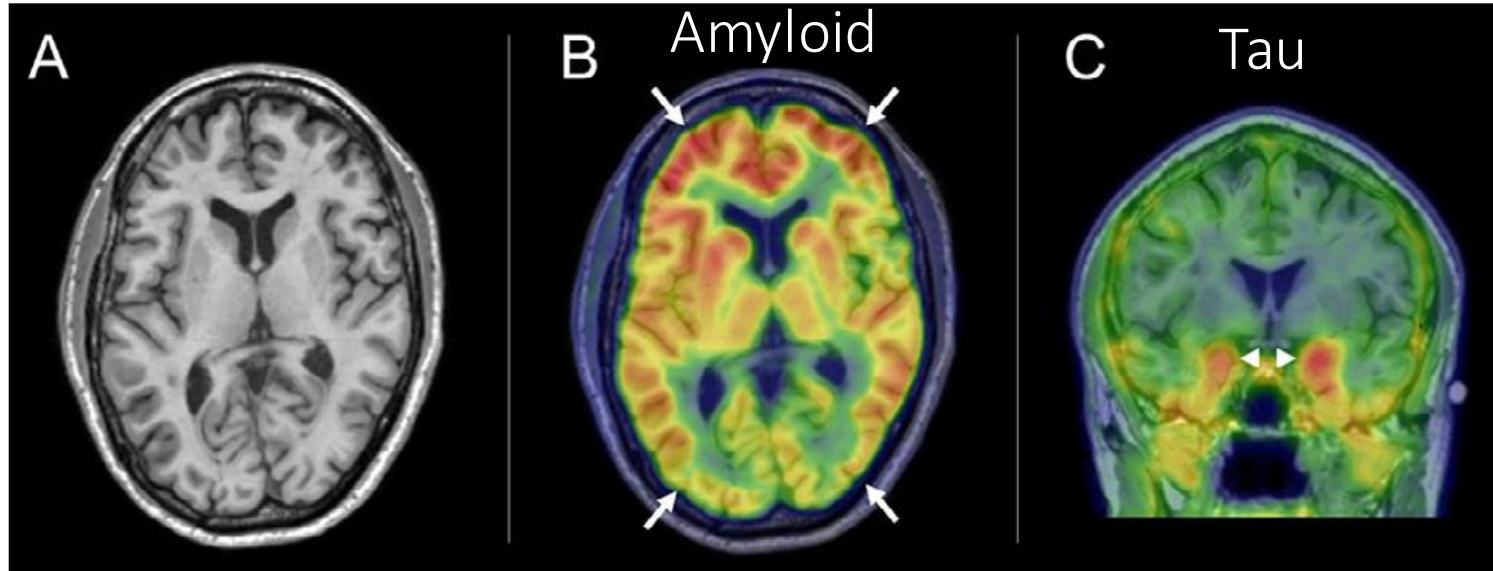
Negatiivinen

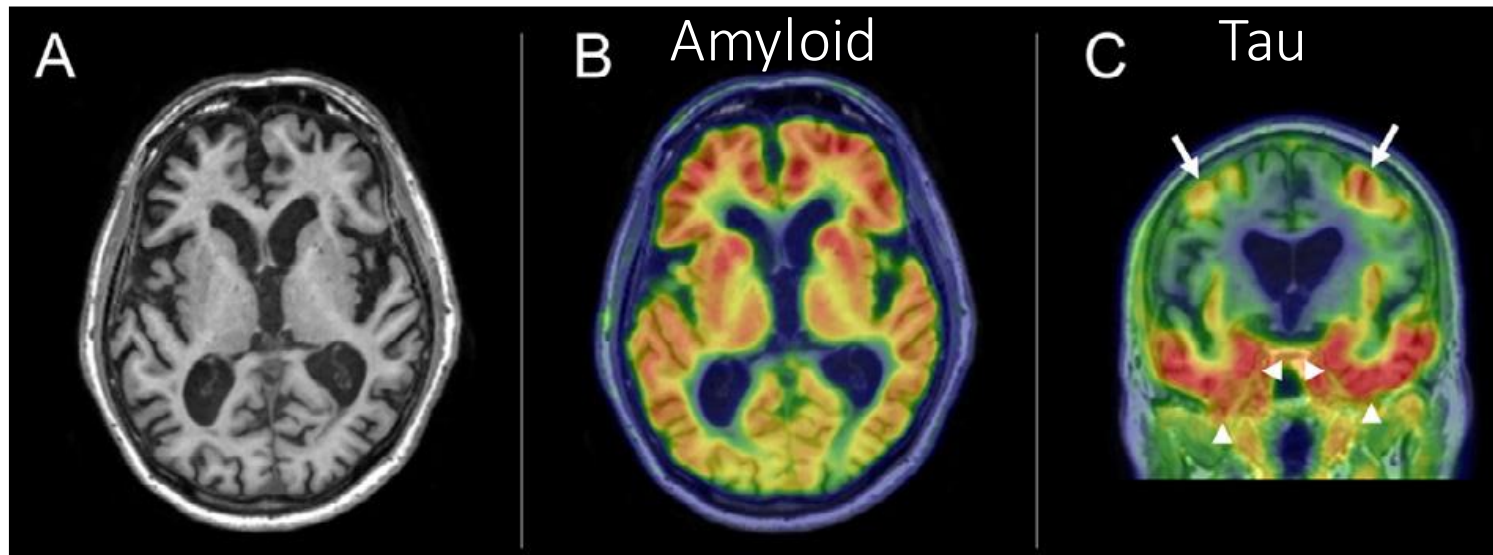
Positiivinen

Tau-PET: aivojen tau-proteiinikertymä

MCI

AD

Yhteenveto

- Muistihäiriöiden kirjo
- Kuvantamismenetelmän valinta
  - Tietokonetomografia (TT)
  - Magneettikuvaus (MK)
  - Positroniemissiotomografia (PET)
- Muistihäiriöiden erotusdiagnostiikkaa

jussi.hirvonen@varha.fi

@jussihirvonen